

Ці принципи та положення Конституції України встановлюють основні права та свободи громадян та становлять основу для правової системи України, спрямованої на захист і гарантування прав людини.

Звичайно, з цього висловлення про права та свободи в Конституції України видно, що Україна визнає та захищає широкий спектр прав громадян. Ці права охоплюють не лише основні громадянські та політичні свободи, але й соціальні, економічні та культурні аспекти.

Конституція визнає рівність перед законом, захищає громадян від будь-яких форм дискримінації та забороняє примусову працю та рабство. Вона також покладає акцент на пріоритетність міжнародних стандартів прав людини, що свідчить про зобов'язання України виконувати міжнародні договори у цій сфері.

Це підтверджує зобов'язання України перед своїми громадянами та міжнародною спільнотою забезпечувати та захищати права людини як одну з основних цінностей суспільства.

З точки зору світового права, права людини є універсальними, що означає, що вони мають застосовуватися до кожної людини у всьому світі незалежно від її національності, релігії, статі чи інших характеристик. Основні принципи світового права, що стосуються прав людини, відображені у різних міжнародних документах, таких як Загальна Декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права.

Розглядаючи законодавство щодо прав людини як в Україні, так і в світі, ми бачимо, що воно стає невід'ємною частиною гарантій гідності, свободи та розвитку кожної особи. Проте це не статичний процес – необхідно постійно пристосовувати, вдосконалювати та розвивати правові норми, враховуючи зміни в суспільстві, технологічний процес та виклики, що виникають.

Наше завдання – не лише створювати закони, а й впевнитися, що вони ефективно захищають права людини на практиці. Це вимагає співпраці всіх сфер суспільства, ретельного аналізу потреб громадян та відповідального підходу до створення та виконання правових актів.

Шабаш Діана Олександрівна
Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Ковач О.В.
Державний біотехнологічний університет

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Прискорення темпів європейської інтеграції України з Європейським союзом обумовлює необхідність комплексного реформування правової системи держави й перегляду змісту базових засад регулювання суспільних відносин, підвищення стандартів забезпечення і захисту прав людини. В умовах складних, соціально-економічних і політичних перетворень, що відбуваються

на території України з 2014 р. і дотепер, питання соціального захисту військовослужбовців стають дедалі актуальнішими.

Науково-теоретичною основою дослідження стали напрацювання таких українських учених-правознавців, які у своїх працях торкалися різнопланових аспектів дослідження означеної проблематики, як О.М. Бандурка, О.В. Левада, О.В. Москаленко, Н.М. Оніщенко, С.О. Устинов, О.М. Ярошенко, Є.П. Яригіна та інші.

Проаналізувавши норми чинного законодавства України, що регулюють окреслене питання ми дійшли висновку про те, що соціальні права військовослужбовців є різновидом загального соціального захисту населення й є одним із основних напрямків соціальної політики держави.

С. О. Устинов зазначає, що соціальний захист – це діяльність соціально орієнтованої держави, яка здійснюється через комплекс організаційно-правових та соціально-економічних заходів, метою яких є: створення для працездатних громадян належних умов для забезпечення своїх соціально-економічних та духовних потреб й гарантоване забезпечення громадянам, які потребують соціальної допомоги, рівня життя не нижче від прожиткового мінімуму [1, с. 94].

На думку Є.П. Яригіної, соціальний захист як діяльність держави, що здійснюється в межах державного управління та спрямована на запобігання ситуаціям соціального ризику в нормальному житті особи, що забезпечує підтримання оптимальних умов життя, і закріплена в системі правових норм щодо регулювання суспільних відносин, які складаються під час задоволення потреб особи в належному матеріальному забезпеченні зі спеціальних фондів через індивідуальну форму розподілу, замість оплати праці чи як доповнення до неї у випадках, передбачених законодавством, у розмірі не нижчому від гарантованого державою мінімального рівня [2, с. 84]. Тобто, соціальний захист напряду залежить від активної діяльності держави.

Положення чинного Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» встановлюють, що соціальний захист військовослужбовців є однією із функцій держави, що спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом. Крім цього, слід врахувати, що соціальний захист членів сімей військовослужбовців становить систему заходів з надання пільг, компенсацій, гарантій, інших видів матеріального забезпечення в передбачених законом випадках. Проте останнім часом в Україні виникає така ситуація, коли держава, законодавчо наділивши військовослужбовців та членів їх сімей спеціальним соціальним статусом з усіма правами, що впливають із нього,

фактично не може забезпечити їх повну реалізацію через відсутність необхідної економічної бази, достатнього обсягу фінансових ресурсів, чіткого механізму реалізації задекларованих гарантій і пільг, вимагаючи при цьому неухильного й якісного виконання військовослужбовцями своїх службових обов'язків. [3, с. 42–43].

Отже, наразі ми можемо відстежити певну неузгодженість стосовно законодавчого та фактичного забезпечення надання державою пільг, як гарантій трудової діяльності військовослужбовців. Саме тому в Україні необхідно розробляти нові моделі щодо встановлення і реалізації пільг на базі існуючих моделей. Доцільним вважаємо, перекладення певних фінансових витрат на підприємницький сектор та їх заохочення шляхом введення відповідної податкової регулятивної політики. Світовий досвід і децентралізація мають відкрити нові можливості щодо реального забезпечення надання нормативно-встановлених пільг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Устинов С.О. Співвідношення термінів «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» в законодавстві України. Юридична наука і практика. 2011. № 2. С. 90–95.
2. Яригіна Є.П. Місце і значення соціального забезпечення сімей з дітьми в системі права соціального захисту. Проблеми законності. 2011. № 116. С. 80–86.
3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
4. Левада О. В. Пільги та обмеження в праві: загальнотеоретична характеристика: дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2019. 183 с.

Щирова Анастасія Геннадіївна
Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.
Державний біотехнологічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ

Право на освіту визнається одним з найважливіших і структурних прав у житті кожної особи. Це не лише ключ до самореалізації, але й основа для соціально-економічного розвитку країни. Стаття 26 «Загальної декларації прав людини» дійсно відображає це право, наголошуючи на те, що кожна людина має право на освіту. Освіта повинна бути безплатною, хоча б початкова і загальна. Початкова освіта повинна бути обов'язковою.

Проте, навіть при існуванні міжнародних актів, включаючи цю декларацію, у багатьох країнах існують певні виклики та проблеми у забезпеченні цього права. Однією з основних проблем є доступність освіти для